Där Gånge-Rolf grundade sitt rike

Några uppgifter om den tid då nordiska vikingar härjade och segrade i Normandie.

När man vistats en tid i Normandie undrar man inte det minsta på att våra stamfränder anammade det. Jag skulle gärna göra detsamma, om jag så kunde, ty bördigare, vackrare, mera leende landskap får man sällan se, fyllt som det är av åkrar, ängar, fruktträd, delvis även av präktiga skogar, med städer, byar, lantgårdar och glittrande floder, rikt av naturen, än rikare genom människornas flit, med masso av boskap och de präktigaste hästar.

Men vad våra förfäders släktingar och kusiner företogo sig, går dess värre ej för nutidens nodmän att göra om, och för att se hur de förra kunde lyckas där vi omedelbart och ömkligt skulle misslyckas, måste vi kasta en blick tillbaka i tiderna. Meternich sade en gång om Italien: det är en geografisk naturlighet. Något geografiskt naturligt Normandie existerar däremot icke, Caux, låg-Normandie, Cocage ha inga bestämda gränser, ej samma jord, ej samma utseende. Landskapets enhet vilar helt och hållet på dess historiska utveckling. Att det varit mycket tidigt bebott är tydligt tack vare uråldriga gravplatser, dolmen och tumuli, och gamla krönikeskrivare angiva att de första inbyggarna stammade från Gomer, son till patriarken Noachs son, Japhet, själv stamfader för den uråldriga familjen Montgomery (med grevskap nära nuvarande Lisieux), vilket onekligen är ett strå vassare än att såsom romarna räkna sin härkomst från Eneas, son till Venus efter ett litet jordiskt äventyr, eller såsom fransmännen från Hector, Trojas bekanta hjälte, samt den sköna Helenas så gott som svåger.

Det romerska väldet omfattade på sin tid hela det nuvarande Frankrike således även Normandie. Under Merovingerna utgjorde det en del av Neustrien, och dess avskilda läge skyddade mot infall av österlandets barbarhopar, vadan det redan tidigt nått stor välmåga och rikedom — ett förhållande som omsider gjorde det till mål för nordmännens vikingatåg.

De skandinaviska halvöarna hade länge varit uppdelade i ett otal små riken, nästan oavbrutet i krig sinsemellan. De övervunna, landsförvisade eller flyktande blevo hänvisade till havet, för att på andra kuster bilda kolonier eller skaffa sig livsuppehälle genom rov, och till dem sällade sig ett stort antal unga män av oäkta börd, ty om också lag och sed tillät en massa konkubiner, voro dessas barn dock berövade all arvsrätt. Att arbeta hemma föll dem ej in, ty att bruka jorden var trälarnas sak, det ansåg ej en fri man, som ansåg det tarvligt att medelst svett förskaffa sig vad han kunde ernå genom blod. Bortåt år 800 hade emellertid småkungarna smännigom försvunnit för att giva plats åt de större rikena Sverige, Norge och Danmark, men mången stolt hövding eller frihetsälskande odalman ville ej underkasta sig de nya härskarna, utan samlade följen, utrustade flottor samt sökte sig nya bostäder i främmande länder, de verkliga s. k. vikingatågen. Norrmän och danskar voro genom det geografiska läget, de förra helt och hållet, de senare till större delen, hänvisade västerut, under det att svenskarnas färder huvudsakligen, ehuru ej uteslutande, riktades mot öster, där de grundade det ryska väldet, med huvudstad först i Novgorod (Holmgård), sedan i Kijev "Gårdarike", för att undan för undan tränga ned utefter Dnejpr till Konstantinopel samt Volga till Kaspiska havet, vilket i sinom tid hade till följd synnerligen omfattande handelsförbindelser över Gotland med byzantiner och araber, förbindelser som i hög grad höjde de skandinaviska folken i bildning, krigisk utrustning, rikedom samt även lyx, större än vad man i allmänhet är van att antaga.

Norska vikingar bildade nya konungariken på de skotska öarna Man och Irland, där Dublin blev huvudstad, sedermera även på det obebodda Island. Därifrån upptäcktes Grönland och år 1000 Amerikas fastland — Vinland — där norrmännen visserligen av okända skäl ej länge kvarstannade, eller om en del av dem så gjorde, deras förbindelser med moderlandet dock omsider upphörde. Leif, chefen för dessa upptäckare, tydligen en ganska lärd och ordentlig man, har lämnat efter sig uppgiften att han kom den kortaste dagen på året, solen gick upp kl. 7.30 samt ned 4.30, vilket är latituden söder om Boston. Än längre söder ut har anträffats en vikingagrav med ett svärdfäste av järn, 500 år äldre än då Kolumbus återupptäckte den nya världen, i Massachusetts finnas runinskriptioner, likaså vid Kensington i Minnesota, och egendomligt nog har man nära Bahia i Brasilien upptäckt en stenhäll med runor samt en staty som av attributen att döma måste vara själva dunderguden Thor.

Danskarna vände sig som sagt huvudsakligen mot västra Europa, av England erövrade de den nordöstra hälften, Danelagen, samt dels handlade de med, dels plundrade och dels nedsatte de sig i Friesland, Flandern, Normandie, Bretagne, kring Loires utlopp, för att småningom tränga in i Medelhavet, ända till Konstantinopel, — där de mötte sina stamfränder. Svenskar och norrmän äro snarare att anse såsom kolonister, om även stundom rätt så hårdhänta dylika. Vikingarna i västra Europa voro väl så även delvis, men ofta rövarhopar, samt slutligen erövrare, när de slutit sig tillsammans i större massor samt erhållit nödig disciplin. Ehuru djärva och skickliga köpmän voro deras drakskepp dock knappast att anse såsom något slags dugliga krigsfartyg, och de slogos ogärna på sjön, under det att de på land, helst till fots, voro fruktansvärda genom sin kroppsliga styrka och utmärkta beväpning. Ty man gör orätt i att tänka sig vikingarna såsom något slags halvnakna busar i djurhudar, tvärtom dels importerade de från Konstantinopel, dels förstodo de att i hemlandet få förfärdigade artistiskt dekorerade sköldar, stridsyxor, svärd, lansar, hjälmar, pansarskjortor samt när de uppträdde till häst de präktigaste munderingar åt dessa.

Sjökonungarnas arméer hade ett slags feodal organisation. Varje avdelning för sig hade sin egen chef, och samtliga dessa lydde den gemensamt utvalde överherren, dock endast så länge han ville eller ansåg det förmånligt, i motsatt fall skilde han sig helt enkelt från de övriga och gav sig ut på egen hand. Deras krigssätt bestod i regeln i snabba och oväntade överfall, men de förstodo väl att förskansa sig medelst vallar, gravar och palissader, ej endast för en natt, utan vid behov för ett helt vinterkvarter, och utan minsta tvivel voro de i krigskonst vida överlägsna såväl anglosaxer som galler. I övrigt slogos de visst inte enbart för nöjet att slåss, kände de sig underlägsna drogo de sig tillbaka, kunde de använda list föredrogo de denna framför ett mera riskabelt våld. Omringade eller övervunna underhandlade de på slugaste sätt, läto, om så behövdes, döpa sig — det fanns de som blivit döpta ett dussin gånger — och en gång bofasta blevo de de mest ordentliga människor som tänkas kan. Jag är ledsen om jag hos någon ärad läsare nedriver det ideal av en viking som han — eller väl snarare hon — till äventyrs skapat sig, men mina undersökningar i själva Normandie ha lett till ovanstående resultat.

Det blev i Frankrike som norrmännens angrepp visade sig mest lönande, klostren voro mycket rika och lätt plundrade, fransmännen något degenererade samt föga krigsdugliga, kusterna utan försvar eller flottor, varjämte vikingarna ej funno svårighet att värva rekryter hos själva befolkningen bland rymda slavar, bannlysta munkar eller sådana som tröttnat på klosterlivet, allt för hårt beskattade bönder och de franska ungdomar som ännu hade något kurage i behåll. Det var dock först i början av 800-talet, som de uppträdde i större massa. 810 hade de hunnit förbi Bretagnes yttersta udde, 820 gingo de uppför Adour i södra Frankrike, 841 sgelade de längs Seine till Rouen, som förstördes, 845 erövrade Ragnar Lodbrok Paris. Samtidigt ödelades och utplundrades södra Frankrike, i all synnerhet Provence, av mohammedanerna, och länsherrarna förde oavbrutet inbördes fejder, vadan landet var så maktlöst som möjligt. De vikingar som länge med mer eller mindre framgång sökt underkuva England, lade därför detta försök tills vidare åsido samt samlade sig, förstärkta från hela norden till en väldig flotta vid Themsens mynning under befäl av Siegfride, år 879. Efter att under sex år ha utarmat och härjat Hollands och Belgiens kuster erövrade de ånyo Rouen, varefter började en årslång belägring av Paris, nu bättre utrustade än förut, med 700 drakskepp och 40,000 nordmän, åtföljda av kvinnor och barn. Allt landet där omkring ödelades, och ehuru Siegfried blev dödad i Friesland 887 samt berägringen omsider upphävd, fortsatte striderna oavbrutet, under det att en del av angriparna slogo sig ned såsom bofasta samt erhöllo 700 livres av franska kungen för att lämna huvudstaden samt i stället husera efter behav i Bourgogne.

Den 1 januari 898 uppsteg Karl med tillnamnet "den enfaldige", på Frankrikes tron, och det visade sig nu absolut nödvändigt att på något sätt komma överens med nordmännen. En av deras hövdingar, Gottfried, hade redan erhållit Friesland och gift sig med Gisela, dotter till konungen av Lothringen, och som något slags lägre stående barbarer kunde vikingarna denna tid ej anses. Då uppträdde en mäktig man bland dessa, Rollon, eller Rolf, i norden vanligen känd såsom Gånge-Rolf, därför att han var så stor och kraftig att ingen häst förmådde bära honom. Med all sannolikhet norrman, måhända svensk från västkusten eller Västergötland, var han son av en hövding, antagligen på sidolinjen, enär han ej hade något arv att vänta utan drog ut på vikingatåg. Med Hebriderna norr om Skottland som operationsbasis blev han snart en av de mest fruktade sjökonungarna, stod väl hos den engelske konungen Athelstan, var med om belägringen av Paris, gifte sig med Popa, dotter till den franske greven Beranger (moder till Wilhelm Långsvärd), men led omsider ett nederlag, som gjorde honom mera medgörlig, så att han omsider år 911 i Saint Clair-sur-Epte gick in på fred och förlikning, lät döpa sig och de flesta av sina följeslagare i Rouen, samt erhöll i förläning och såsom vasall av Frankrikes härskare en stor del av det landskap, som därefter blev hertigdömet Normandie mot villkor att ej härja landet däromkring samt tillbakakasta andra möjligen ankommande vikingar. Allmänt bekant är anekdoten om att Rolf ej, enligt bruket, ville nedlåta sig att vid den högtidliga länsmottagningen kyssa Karl den enfaldiges fot, utan uppdrog åt en följeslagare att göra det i stället. Men denne ville ej heller buga sig, utan lyfte helt enkelt upp kungens fot så högt, att tronen föll baklänges och med den monarken med ändan i vädret, till mer eller mindre öppet visad glädje för samtliga närvarande.

Rollon delade landet mellan sina män efter rang och värdighet, under det han för egen räkning behöll lejonparten. Det blev i alla fall mer än tillräckligt åt var och en, ty mycket få av de ursprungliga ägarna funnos kvar i livet. Likasom man mer än vad kan väntas, åtminstone i vissa delar av landskapet, ännu träffar fullt nordiska typer, så minna än i dag otaliga namn om sitt skandinaviska ursprung, ehuru naturligt nog något förfranskade under tidernas lopp. Ändelsen Beuf kommer av by, Fleur av fjord, Bec av bäck, Bricq av brygga, Dal av samma ord hos oss, Torp likaså, stundom förmjukat till Tot. Blott några få exempel, Elbeuf, Harfleur, Caudebec, Bricquebec, Dieppe, Torpeu-Caux, Yvetot — samtliga utan motsvarighet i övriga delar av Frankrike.

Den nyblivne hertigen såväl som hans följeslagare satte sig märkligt hastigt in i de förändrade levnadsförhållandena. De lärde sig språket — fransmannen Karl XIV Johan lärde sig aldrig svenska — och redan under den följande regenten var danskan försvunnen från åtminstone hovet, varjämte dessa f. d. sjörövare infördе omedelbart de strängaste lagar mot plundring och stöld, lagar som åtlydes så, att om nätterna åkerbruksredskapen kunde sorglöst lämnas ute på fälten, får, boskap och hästar gå utan vaktare, husen ej stängas. Rollon hängde ett dyrbart smycke i ett träd i skogen under tre års tid, och ingen ville eller vågade röra det. Efter obegripligt kort tid hade Normandie förvandlats till den laglydigaste och mest blomstrande provinsen i hela riket. De, som några år förut med odelad glädje plundrat, rivit ned och bränt klostren, byggde nu upp dem präktigare än förut och riktade dem med penningar eller jordagods, varvid dock kanske bör tilläggas, att det numera var normander som utsågos till abboter eller biskopar. Ärkebiskoparna togos i regeln ur själva hertigfamiljen. Under all denna mönstergilla ordning levde dock ännu kvar nordbons lust för äventyr och bragder, det är från Normandie som England erövrades, som Sicilien och södra Italien fingo sina herrar, delvis även mindre Asien under korstågen.

Ehuru intet skriftligt fördrag uppgjordes mellan Karl den enfaldige och Rollon, blev denne sitt muntliga löfte trogen, inga nordmän härjade längre kusterna, normanderna deltogo i de inbördes striderna alltid på konungens sida och de blevo sin nya religions ivrigaste försvarare. Omsider, 933, dog Rollon mer än åttioårig, i ungdomen en av de mest fruktade vikingar som funnits till, såsom gubbe den mest vördade och fredsälskande furste jorden frambragt.

Rollon efterträddes av sin son Wilhelm Långsvärd, vilken såsom tack för sin trohetsed till franske konungen av denne erhöll delar av Bretagne och vid hans död utropades till hertig den endast åttaårige Richard (sans peur), född i ett av dessa "danska äktenskap", för vilka normanderna ännu bibehöllo stor förkärlek. Modern var en mycket vacker flicka från Bretagne. Under den unge furstens minderårighet sökte hans länsherre komma åt hertigdömet, men tack vare en hjälpflotta, som från Danmark utsändes av Harald Blåtand misslyckades han. Diverse inre strider eller med grannarna gåvo Richard hans tillnamn "den orädde", och än leva legender om hur han utan fruktan kämpade med själva djävulen eller hade nattliga sammankomster med spöken. I övrigt var han särdeles givmild mot kyrkan samt mottog gärna vid sitt hov lärde, musikanter och trubadurer.

Även Richard II, den gode, levde i gott samförstånd med Frankrike och Normandie blev mycket rikt. Han följdes av sin son Robert, kallad Le Diable (djävulen), en egendomlig, sammansatt karaktär, häftig, högfärdig, begiven på spel och kvinnor såsom de forna sjökonungarna, samt dessemellan frikostig och ädelmodig ända till överdrift. Efter år av strider, segrar, fäster och övedåd begav han sig ångerfull eller kanske rättare en smula utsliten, till det heliga landet, där han avled 1035. Vid avfärden hade han såsom sin efterträdare låtit hylla sin son Wilhelm, även denne född i ett äktenskap "a la danoise", samt därför i början benämnd Bastarden, ett namn som dock kom att utbytas mot "Erövraren". Modern var dotter till en garvare i Falaise, den smidiga och sköna Arlette. Wilhelm själv, endast av medelstorlek, besatt en herkulisk styrka och ett visst majestät, ehuru han redan tidigt blev skallig samt lade sig till med en stor mage. Efter diverse lyckliga strider med Bretagne och andra grannar, riktade han sina blickar mot England, under förevändning att Edvard, uppfostrad i Normandie, utsett honom till sin efterträdare. Efter diverse intriger av ej odelat älsklig art, beslöt han sig för ett anfall, gynnad av anglosachsernas krig med norrmännen. Vid Sommes mynning sammandrogos 14,000 ryttare och 50,000 man fotfolk, vilka på 1,500 skepp fördes över den härstädes endast 100 km. breda Kanalen samt utan motstånd landsattes vid Pevensey i Sussex, varefter följde bataljen vid Hastings, samt Englands erövring.

Denna händelse medförde viktiga följder för Normandie. Konungarna av England voro ju fria, men såsom samtidigt varande hertigar av Normandie förblevo de konungarnas av Frankrike vasaller, ett abnormt förhållande, vilket med naturnödvändighet måste föra till slitningar och krig. En stor del av Normandies adel hade följt Wilhelm Erövraren till England, delvis nog från dennes sida såsom ett slags gisslan, men förbindelserna över Kanalen voro ännu mycket livliga. Tack vare korståg, däri den engelske konungen och normandiske fursten Richard Lejonhjärta utgör en av huvudfigurerna, samt alla de inbördes fejder, som under denna upprörda tid omsider ledde till bildandet av verkliga riken med ökad konungamakt, mister Normandies historia i och för sig en del av sitt intresse. Alltmer draget till Frankrike blev det omsider en fullt fransk provins 1315, om även tack vare "Charte aux Normands" med mycken stor självständighet. Men under det hundraåriga fransk-engelska kriget är det i huvudsak franskt, och sedan har det sammansmält allt mer och mer med det naturliga moderlandet, för att i våra dagar utföra en av dettas rikaste, skönaste, fruktbaraste och egendomligaste provinser.

KOSSAN.

Skulle jag bland djuren välja,
valde jag att vara ko;
kan hon bara riktigt svälja,
har hon livets högsta ro.
Aldrig hon behöver tänka.
Aldrig kan hon bliva änka.
Överallt hon bärgning finner,
aldrig saknar hon ett bo.
Varje torparhustrun spinner
för att köpa sig en ko.

Aldrig har hon minsta möda
att på ärligt sätt sig föda.
Lever, fast hon ej arbetar,
lugnt, där hon på ängen går.
Gräset dagen om hon betar,
liknöjd, vilken som består.
Kungar må de gärna vara,
grevar eller bönder bara.

Klagar hela världen över
penningbrist och dålig skörd,
brist på timotej och klöver,
att en sten kan bliva rörd,
hennes lugn kan ingen störa.
Längst i söder, högst i norden
är hon hemma överallt —
ja, hon är för hela jorden
en barmhärtighetsanstalt.

Vad hon gör ,hon gör med allvar —
mjölk och smör och ost och kalvar.
Nobelt vet hon sig att skicka,
ädel är dess själs natur.
Ögon har hon som en flicka,
allt för goda åt en tjur,
mången fröken, som vi tycka,
skulle därmed göra lycka.

Vart man än må henne flytta,
aldrig hör man hennes knot.
Medan hon gör världen nytta,
gör hon ej en mask emot.
Alla hon betjänar lika:
både fattiga och rika.
Skada, då berömd hon bliver,
att hon i min bok så här
ej kan läsa vad jag skriver,
annars blev hon i mig kär.
Säkert skulle hon ej glömma
att min poesi berömma.

Elias Sehlstedt.

En Affärsutbildning, erhållen vid The Success College, Winnipeg, är en Fullständig träning.

THE SUCCESS är den ledande handelsskolan i västra Canada. Dess överlägsenhet beror på: utmärkt läge, ideala lokaler, förstklassig ledning, kompletta materialer, moderna vittomfattande kurser, expert lärarekår och verksam Anställnings Byrå. Ingen annan handelsskola väster om The Great Lakes kan liknas vid THE SUCCESS i dessa viktiga grenar.

KURSER

Speciella elementar kurser: — Skrivning, läsning, stavning, räkning, språklära, engelska, brevskrivning, geografi m. m. — för de vilka ej haft tillfälle att gå i skola.

Farmares handelskurs: — Speciellt anlagd för att hjälpa de unga farmare att använda affärsmetoder. Innesluter handels-lag, korrespondens, skrivning, bokföring, kontorspraktik, affärsformer, m.m.

Stenografi, affärer, bokhålleri, sekreterare, dictaphone och övriga fullständiga kurser. Dessa utbilda ungt folk för kontorsarbete.

Hemstudie kurser i elementära och affärsämnen för moderat kostnad — för de som ej ha tillfälle att besöka skolan. Fullständiga upplysningar på begäran.

TRÄNA i Winnipeg, där levnadsomkostnaderna äro låga; var de bästa utsikter för anställning finnas, och där vår fria anställningsbyrå står till Ert förfogande.

SUCCESS graduanter finna anställning lätt. Vi skaffa dem goda platser varje dag.

Skriv efter fria prospekter.

THE SUCCESS BUSINESS COLLEGE, Ltd.
Hörnet av Portage Ave. och Edmonton St.
WINNIPEG, MAN.
(Står ej i samband med någon annan skola).

BOB LONG LAGER AV
BARNS OCH GOSSARS OVERALLS SAMT LEKKOSTYMER TILL MINDRE ÄN FABRIKSPRIS

Gossars Pick & Pick Norfolk rockar, storlek 22 till 32. $2.00 levererad.
Gossars Khaki kostymer, Norfolk rockar, bloomer byxor. Storlek 26 till 32. $3.00 levererat.
Gossars Khaki eller svarta Bib Overalls, storlek 22 till 26. $1.00; storlek 28 till 32, $1.25 levererat.
Barns kombination Playalls, ljusblå, mörkblå, khaki, $1.35 levererat.
Gossars starka kombination Overalls, blå. Storlek 22 till 26, $1.95 levererat; storlek 28 till 32, $2.50 levererat.
Gossars starka khaki Kombinationer, storlek 26 till 32, $1.95 levererat.
Gossars Jazz Mössor, 35c. levererat
Drag fördel av detta anbud, då vi garantera dessa priser lägre än fabrikspriset.
Angiv ålder samt om gossen är litep eller stor för sin ålder.

McLean & Garland, Ltd.
City Hall Square, Winnipeg

PATENTER
Trade Marks — Copyrights.
Fetherstonhaugh & Co.
Den gamla etablerade firman 36—37 C. P. R. Building
Hörnet av Portage & Main St.
Winnipeg.
Vi kunna på det bästa rekommendera denna gamla och välkända firman. Skriv efter upplysningar.

Alla slags svenska varor samt allt inom speceribranschen
ALLTID PÅ LAGER HOS
P. NELSON
Äldsta skandinaviska handlande i Wpg.
409 Dufferin Ave., Winnipeg.
Tel. St.John 319

Fritt till Asthma och Höfeber-lidande

Fritt försök av metod, som alla kunna använda utan obehag eller tidsförlust.

Vi ha en metod för kontroll av asthma, och vi önska, att ni försöker det på vår bekostnad. Vare sig edert fall varat länge eller är nytt, vare sig det är kronisk asthma eller höfeber, bör ni eftersända ett fritt försök av vår metod. I vilket klimat ni än bor, vilken ålder ni är av, vilken sysselsättning ni har, om ni besväras av asthma eller höfeber, skall vår metod bota er genast.

Vi önska speciellt sända det till dessa tydligen hopplösa fall, där alla sorters inhalers, douches, oplumpreparat, "patent smokes" etc. hava misslyckats. Vi önska visa alla på vår bekostnad, att denna nya metod är avsedd att göra slut på all svår andning, all pustning och alla dessa fruktansvärda paroxysmer.

Detta fria erbjudande är för viktigt att försumma en enda dag. Skriv nu och börja sedan metoden genast. Sänd icke pengar. Helt enkelt sänd kupongen här nedan. Gör det idag — ni betalar ej ens postavgift.

FRI ASTHMA KUPONG

FRONTIER ASTHMA CO.,
Niagara & Hudson St., Buffalo, N.Y
Room 929G, Niagara & Hudson St., Buffalo, N. Y.

Sänd mig fritt försök av eder metod till .....
.....
.....

Rent att hantera. Säljes av alla Apotekare, Grocerister och Diverseaffärer.

VI SVENSKAR

FINLANDSSVENSKA SVENSKHETS BIDRAG.

För S. C. T. av d:r E. J. Carstein.

IIII.

Sjukhjälpsförbundet Finland av Amerika nådde ett medlemsantal av cirka 3,600 män och kvinnor, omfattande ett 60-tal avdelningar landet runt. Dess första tjänstemän voro: John Bockels, president; Matt Strand, vice pres.; Ernst Holm, prot.-sekr.; Oscr Nordling, fin.-sekr.; John Thors, kassör, (i vars hem "köksmötet" hölls); Jack Anderson, kaplan. Förbundets sista president var John A. Forsman och dess sista sekr. John S. Bäck, vilka båda innehava för närvarande enahanda tjänstebefattningar i Runeberg-Orden, varande dess resp. första president och sekr.

Under förhållanden, vilka tidigare blivit antydda, äro numera Sjukhjälpsförbundet Finland av Amerika och Svensk-Finska Nykterhetsförbundet i Förenta Staterna sammnaslutna till en organisation, vilande på helnykter grund samt kallad Runebergs-Orden till minne av icke blott Svensk-Finlands utan Finlands största man, sångarfursten Johan Ludwig Runeberg. Sammanslutningen, som föregicks av stormiga underhandlingar, diskussioner, disputationer och fejder, försiggick å Nykterhetsförbundets årsmöte i Waukegan, Ill., aug. 1920 och anses den 20 augusti som förbundets födelsedag. Mycket kort tid har därför givits att bilda omdömen om det nya förbundet. Mina tankar om detsamma återgav jag i en liten uppsats i "Ledstjärnan" ett halft år tillbaka, skriven med anledning av förbundets första årsdag. Jag tillåter mig att avtrycka den här nedan:

Runebergs-Ordens ettårsminne.

Den 20 aug. skall bland Runebergs-Ordens lokalavdelningar årsminnet av Ordens födelsedag på ett värdigt sätt firas, och giver denna bemärkelsedag uti svenskfolkets från Finland kulturlivi detta land anledning till en hel del reflektioner och observationer.

Det var som bekant, årsmötet i Waukegan, Ill. ett år tillbaka i tiden som bidade vändpunkten, i viss mån slutpunkten, i de gamla förbundens historia. Var det en vändpunkt eller en slutpunkt? Jag tror, om vi fatta saken rätt, att mötet i Waukegan utgjorde slutet på ett gammalt föreningssystem, på samma gång som begynnelsen till ett nytt. Det var något som dog i Waukegan, men det var endast senapskornet, vars död innebar begynnelsen till det verkliga livet, det nyttiga, praktiska, fruktbringande föreningslivet.

Äro Nykterhetsförbundet och Finland av Amerika i dag "döda"? Härtill svarar jag: Nej! Dessa förbund, som utgöra de stoltaste yttrandena av finlands-svensk kulturgärning i Förenta Staterna, de äro icke redan "minnesstenar", de äro levande realiteter, om ock under annat namn. Dessa förbund, vilka för kommande släkten en gång skola bära vittne, att Finlands första svenska pioniärer i detta land hade fört med sig från hemlandet till det nya adoptivlandet den andliga hugstorhet, som utmärkt den svenska stammen i Finland sedan historisk tid, de leva i denna dag et nytt, ett högre liv, ett mera fullkomnat liv under sköldemärket av Finlands svenska sångarkung.

Det var senapskornet som dog! Det var endast de bristfälliga uppfattningarna, de trånga synvidderna, de ensidiga strävandena, de isolerade ansträngningarna, vilka bäddades ner, icke glömskans grift, utan i hjältens grav, och ur stoftet reste sg strax fågeln Fenix, den odödlige, reste sig med ljusa vingar, svävade mot högre, renare rymder, begåvad med inspirationen från Finlands sångarfurste, sjaren och framtidsdanaren.

Runeberg-Ordern har bevarat för evärdeliga tider det bästa från de gamla förbunden. Men medan i det ena av dessa förbund — Nykterhetsförbundet — ett enda idealt strävande helt visst för de flesta ombedvetet absorberat intresset för andra ideala och materiala strävanden, värda systematiskt uppmärksamhet, och medan det andra av dem — Sjukhjälpsförbundet — i ett enda materiellt strävande lika omdevetet för medlemmarna ställt i skuggan arbetet för andra, värdiga ideella och matriella mål, har Runeberg-Orden på ett lyckligt sätt givit jämnvikt och lika rättvis uppskattning åt både det ideella och det materiella i föreningsarbetet.

Efter endast ett års verksamhet är det för tidigt att göra definitiva uttalanden, bygda på denna korta erfarenhet. Men med kännedom om utvecklingen på västkusten, t. ex. i Seattle, tror jag mig ej göra mig skyldig till överdriven optimism, då jag uttalar uppfattningen, att utsikterna för framtiden äro ljusa och lyckosamma. Dock: en var är sin egen lyckas smed. Runeberg-Orden skall vinna framgång, tror jag, i den mån som vi genom egna ansträngningar göra den till en framgång. (Forts.)

GIFTAS — AV MISSTAG.

När man studerar giftermålsbalken, vilket ju kan hända även den bäste stannar man med någon undran inför en pargraf som säger, om man av misstag gifter sig med någon annan än sin trolovade eller utan att vilja ingå äktenskap, så gånge det äktenskapet åter.

Nog finnes det mången slarver här i världen, men vem är så slarvig, att han gifter sig av misstag! Jo, det har hänt en ung man, som till på köpet är präst. En dansk tidning berättar historien.

En herrnhutisk präst i Christiansfeld konstaterade riktigheten av påståendet att det ej är gott för mannen att vara allena och beslöt sig för att giftas. Men han fann i sin församling ingen lämplig brud — enligt herrnhutisk ritual måste han gifta sig med en trosfrände — och skrev därför till en annan herrnhutisk församling och klagade sin nöd. Församlingen varkunnade sig och satte honom i förbindelse med en lämplig trossyster, som var villig att gå i brudstol med prästen och lovade komma. Hon kom, besågs och besegrade prästen fullkomligt genom sin skönhet och andra utomordentliga yttre företräden. Det blev bröllop. Men snart nog kom prästen under fund med, att hans hustru var ett s. k. hår av hin. Han klagade sin nya nöd för sin hustrus församling som gjort en undersökning i saken. Och så kom förklaringen.

Den giftaskranka trossystern hade mycket riktigt avrest. Men under resan blev hon hastigt sjuk ombord på ett fartyg och avled och hennes lik sänktes i havet. En annan kvinna hade vårdat henne och fått sig anförtrodd hela hennes historia. Den trogna vårdarinnan tillägnade sig alla patientens papper, attester, pass, brev från herrnhutarna till prästen o. s. v. och reste till prästen som hans tillämnade brud!

Den danska äktenskapslagen har en motsvarighet till den svenska riksdagsparagrafen, och den lurade prästen är åter ungkarl.

Ryktena att prinsen av Wales skall förlova sig med Lady Cavendish hålla i sig. Prinsen fylide nyligen 28 år.

För hundra år sedan rasade det grekiska frihetskriget, mot turken, igångsatt av den modige prinsen Ypsilanti, som blev fången av "österrikarna", och på Furst Metternichs befallning fick avtjäna 7 år i ett ungerskt fängelse. M. var ledaren av reaktionen, som följde den frihetsälskande franska revolutionens och Napoleons "banbrytande" era.